

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นการผลิตขนม กล้วยตากของชุมชนท่ายาง ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี ครั้งนี้ คณะวิจัยได้นำเสนอขั้นตอนต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้า เรียบเรียงข้อมูล เป็นลำดับดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 พื้นที่ศึกษาและผู้ให้สัมภาษณ์
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน ผู้ประกอบการรายเดียว และ SMEs รวมผู้ผลิตผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนในปี 2555 ในจังหวัดเพชรบุรี รวมประชากรจำนวน 270 ราย ดังตาราง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่มประชากร ผู้ผลิตสินค้า OTOP จำนวน 270 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 ราย แต่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไป จำนวนทั้งหมด 245 ราย และได้เลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ได้จำนวนทั้งสิ้น 160 รายที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้

3.2 พื้นที่ศึกษาในการสัมภาษณ์

พื้นที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Selective) โดยเลือกประชากรผู้ผลิตข้าวแช่และขนมทองม้วน และข้าวแช่ชาววัง ชุมชนท่ายาง ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี จำนวนผู้ผลิต 2 กลุ่ม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทดลองการสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์

3.3.1 ขั้นตอนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถาม ดังนี้

ด้านประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์

- 1.ป้องกันการสัมผัสกับน้ำ ความชื้น หรืออากาศ
- 2.ออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยใช้วัสดุ ซึ่งมีคุณสมบัติป้องกันความชื้นและอากาศได้อย่างเหมาะสม
- 3.ปกป้องผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใน ซึ่งเกิดจากแรงกระแทกภายนอกได้
- 4.โครงสร้างบรรจุภัณฑ์สามารถผลิตได้สนิทเพื่อคุ้มครองผลิตภัณฑ์ภายใน
- 5.บรรจุภัณฑ์มีความพอดีกับผลิตภัณฑ์ภายใน

ด้านการบรรจุ

- 1.บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนและเหมาะสม
- 2.บรรจุในปริมาณที่พอเหมาะใช้งานง่าย
- 3.ขนาดที่พกพาได้สะดวก
- 4.บรรจุภัณฑ์สามารถนำไปใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ข้างเคียงประเภทอาหารแปรรูปที่มีลักษณะเดียวกันได้

ด้านการอำนวยความสะดวก

- 1.ใช้งานง่าย เช่นการเปิด ปิดและการเก็บรักษาสินค้า
- 2.สามารถเปิดรับประทานผลิตภัณฑ์ได้ง่าย
- 3.เก็บรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ได้ในกรณีที่ยังรับประทานไม่หมด

ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย

- 1.รูปแบบมีความน่าสนใจและจดจำตราสินค้า
- 2.สามารถเลือกซื้อสินค้าในแต่ละชนิดได้สะดวกสบายง่ายขึ้น
- 3.บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามสามารถดึงดูดความน่าสนใจเมื่อผู้บริโภคพบเห็น
- 4.สีของบรรจุภัณฑ์ในแต่ละประเภทมีความแตกต่างเพื่อง่ายต่อการแยกแยะสินค้า
- 5.ใช้ภาพประกอบเพื่อช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า
- 6.กระตุ้นให้เกิดการซื้อ
- 7.มีความเป็นเอกลักษณ์ที่ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้าได้ง่าย

ด้านเอกลักษณ์บรรจุภัณฑ์

- 1.สี สัน ลวดลาย และขนาดอักษรมีความโดดเด่น
2. แปลกใหม่และแตกต่างจากเดิม
- 3.ใช้วัสดุเหลือใช้สร้างสรรค์
- 4.ความน่าสนใจของบรรจุภัณฑ์
- 5.สะดุดตา และดึงดูดใจ

รูปแบบ/รูปทรงบรรจุภัณฑ์

- 1.รูปทรงมีขนาดเหมาะสม
- 2.มีคุณภาพดี แข็งแรง และทนทาน
- 3.กระบวนการทำสี
- 4.บรรจุภัณฑ์ควรมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากคนอื่น

การออกแบบสัญลักษณ์หรือโลโก้

- 1.สามารถใช้เป็นตราประจำบริษัทหรือสินค้าได้
- 2.ประกอบด้วยสีเดียวหรือหลายสีได้
- 3.แสดงลักษณะด้วยตัวอักษรหรือรูปภาพ
- 4.สัมผัสเห็นด้วยตา
- 5.มีความสัมพันธ์กับการตลาด

การออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์

1. มีความโดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง
2. ต้องตาต้องใจกลุ่มเป้าหมาย ณ จุดขาย
3. คู่มือคุณค่าและน่าทดลองใช้
4. แจกแจงรายละเอียดของกลิ่น ขนาด และข้อความสำคัญที่ได้ประโยชน์จากสินค้า
5. มีการนำเสนอรายละเอียดของสินค้าที่คู่แข่งไม่สามารถทำได้
6. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์

3.3.2 ขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น การผลิตทองม้วนและข้าวแช่ของชุมชนท่ายาง ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้ผลิตสินค้า จำนวน 2 กลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ประกอบไปด้วยตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คุณลักษณะเฉพาะ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบ ปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened) ตอนที่ 3 กระบวนการผลิตและสภาพปัญหา ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบ ปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์การศึกษา รูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นชุมชนดั้งเดิมเพื่อยกระดับสู่ SMEs กรณีศึกษาขนมทองม้วนและข้าวแช่ของแม่เล็กชุมชนตลาดท่ายาง ตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสินค้า โดยแบ่งออกเป็น 22 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อที่ 1 ประวัติชุมชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 2 ลักษณะทั่วไปของชุมชนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียน

ตอบ (Opened)

ข้อที่ 3 ลักษณะทางประชากร และสาธารณสุขลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลาย

เปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 4 ลักษณะทางการปกครอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ

(Opened)

ข้อที่ 5 ลักษณะทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ

ปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 6 จุดอ่อน จุดแข็ง ในการบริหารธุรกิจ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

ให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 7 ขั้นตอนการผลิตลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ

(Opened)

ข้อที่ 8 สภาพปัญหากระบวนการผลิต ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้

เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 9 ขึ้นทะเบียนเป็น OTOP เป็นประเภทใด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ

รายการ (Check List)

ข้อที่ 10 ได้ OTOP ระดับกี่ดาว (3 – 5 ดาว) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ

รายการ (Check List)

ข้อที่ 11 ระยะเวลาดำเนินธุรกิจลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 12 มีประเภทของสินค้า 5 ประเภท จัดอยู่ในประเภทใด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ข้อที่ 13 ผลการดำเนินงานช่วงปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 14 มีลักษณะเป็นชุมชนดั้งเดิมอย่างไร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 15 มีตำนานหรือเรื่องเล่าที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตอย่างไร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 16 การใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในกลุ่มหรือในกิจการอย่างไร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 17 ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประสบความสำเร็จ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 18 สิ่งที่ควรพัฒนาให้ธุรกิจมีความยั่งยืนอยู่ได้สามารถที่จะยกระดับไปสู่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) SMEs อย่างเป็นระบบ ควรจะมีอะไรบ้าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 19 กิจการยื่นอยู่ ณ จุดใดในปัจจุบัน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 20 กิจการมายื่นอยู่ ณ ปัจจุบันได้อย่างไร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 21 กิจการกำลังจะไปไหนจากจุดที่ยื่นอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

ข้อที่ 22 กิจการจะไปยังจุดที่ต้องการด้วยวิธีการอย่างไร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้เขียนตอบ (Opened)

3.3.3 ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทดลองการสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการประชุมกลุ่มย่อยโดยการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการออกแบบและสร้างตัวอย่างแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ด้วยการนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานพาณิชย์ผู้ผลิตสินค้า OTOP ผู้ผลิตรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนผู้ร่วมประชุม 5 ท่าน ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย มีดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลที่ได้ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม เพื่อกำหนดแนวทางในการตั้งประเด็นคำถามในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารจัดการสินค้า OTOP ในจังหวัดเพชรบุรี

2) ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 5 ท่าน ในการดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดเพชรบุรี

3) ในการประชุมกลุ่มมุ่งหาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมประชุมในการหาข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา

การพัฒนาทดลองในการออกแบบและสร้างตัวอย่างแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์มี 9 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเทคนิค

ขั้นที่ 4 ออกแบบร่างต้นแบบรูปแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์สินค้า OTOP

ขั้นที่ 5 ประชุมวิเคราะห์ความเป็นไปได้และเลือกต้นแบบที่ยอมรับ

ขั้นที่ 6 เลือกความต้องการสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 7 การทำต้นแบบตัวอย่าง/เลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชนทำเป็นต้นแบบ

ขั้นที่ 8 วิเคราะห์และสรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในรูปแบบบรรจุภัณฑ์

ขั้นที่ 9 ได้ต้นแบบการยกระดับมาตรฐานบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ของกลุ่มชุมชนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการสร้างแบบสอบถาม ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1) ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์เป็นผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางนำมาสร้างข้อคำถาม (Item) ของแบบสอบถาม

3) กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่างลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดความถูกต้องสมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหาของข้อคำถามทุกข้อหลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาและตรวจสอบพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

6) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้น พร้อมแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์พิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา หลังจากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

7) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

8) นำแบบสอบถามฉบับร่างภายหลังการนำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาวิเคราะห์ โดยนำคะแนนที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นด้านสภาพความพร้อมของผู้ผลิตได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.89

หลังจากการสร้างเครื่องมือในการวิจัยและปรับปรุงจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการใช้แบบสอบถามดังกล่าวในการเก็บข้อมูลโดยมีวิธีการรวบรวมและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไป

วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย (การผลิตทองม้วนและข้าวแช่)

- 1) ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) วัสดุที่ใช้ในการผลิตทองม้วนและข้าวแช่
- 3) เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตทองม้วน
- 4) ขั้นตอนการผลิตทองม้วน
- 5) สภาพปัญหากระบวนการผลิต

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้วางแนวทางการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ไว้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าในข้อ 1 มากำหนดกรอบแบบสัมภาษณ์
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย คือ ความรู้ ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบภาษาและความเที่ยงตรงตลอดจนข้อความว่าครอบคลุมหรือไม่
5. นำแบบสัมภาษณ์ไปพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบข้อความคำถาม
6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้สัจจร และนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อ Try Out จำนวน 30 คน
7. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากกลุ่มทดลองนำมาคำนวณตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์
8. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บตัวอย่างที่ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แล้ว

วัสดุที่ใช้ในการผลิตทองม้วน

- 1) น้ำตาลทราย และ น้ำตาลทรายแดง
- 2) มะพร้าว
- 3) แป้งสาลี

วัสดุที่ใช้ในการผลิตทองม้วน

- 1) ข้าวหอมมะลิขัดเมล็ด
- 2) ไข่โป๊ฝัดหวาน
- 3) ลูกกะปิทอด
- 4) หมูฝอย

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตทองม้วน

- เครื่องพิมพ์ไฟฟ้า

เครื่องมือที่ใช้ในการข้าวแช่และเครื่องเคียง

- 1) หม้อดินสำหรับใช้อบน้ำข้าวแช่

- 2) กระดาษสำหรับทำกะปิทอด
- 3) ซึ่งสำหรับใช้นึ่งข้าว
- 4) หม้อต้มข้าวก่อนนำมาขัดเมล็ด
- 5) ผ้าขาวบางใช้ห่อข้าวเพื่อนำไปนึ่ง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยสมุดบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกเสียง แนวนคำถามสัมภาษณ์ และตัวผู้วิจัย สมุดบันทึกข้อมูลใช้บันทึกชื่อผู้ให้ข้อมูล เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบเพื่อใช้ในการอ้างอิงและใช้บันทึกสิ่งที่ผู้วิจัยสังเกต สมุดบันทึกนี้จะบันทึกข้อมูลในภาคสนามที่มีได้ถูกบันทึกอยู่ในเครื่องบันทึกเสียงของผู้วิจัย เครื่องบันทึกเสียง (Audio Recorder) ใช้บันทึกข้อมูลเสียงสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยการนำข้อมูลเสียงที่ได้มาถอดเทปให้อยู่ในรูปแบบของข้อความตัวอักษร เนื่องจากเครื่องบันทึกเสียงนี้เป็นเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกในการบันทึกข้อมูลในทันที สามารถบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้ครบถ้วนเพื่อที่จะนำมาถอดและแปลงข้อมูลเป็นภาษาเขียนต่อไป แนวนคำถามสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แนวนคำถามสัมภาษณ์โดยแนวนคำถามนั้นเป็นแบบกึ่งโครงสร้างแบบปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการตั้งคำถามจากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ศึกษาประกอบกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างราบรื่น ผู้วิจัย ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บข้อมูลเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งตัวผู้วิจัยเองจึงต้องมีความรู้และความสามารถในการถามคำถาม ความสามารถในการฟัง และสิ่งสำคัญที่สุดคือผู้วิจัยต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ให้ข้อมูลด้วย ทั้งนี้ ในการรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยต้องมีความซื่อตรงในการกรอกข้อมูลด้วย

ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอข้อมูลนั้นสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้หรือไม่และมีความน่าเชื่อถือผู้วิจัยให้ความสำคัญกับรายละเอียดระเบียบวิธีการวิจัยการเลือกเครื่องมือการเลือกพื้นที่วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการตรวจสอบและตั้งคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยผู้วิจัยอาศัยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยคณะวิจัยจะดำเนินการแจกแบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และการตรวจสอบข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คณะวิจัยจะแจกแบบสัมภาษณ์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง และทำการเก็บแบบสัมภาษณ์คืน

วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าประกอบด้วย

1. การตรวจสอบข้อมูลด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่วิธีการตรวจสอบคือสอบแหล่งที่มาของข้อมูลหลายหลายทาง

1.1 แหล่งเวลาหมายถึงถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ตรวจสอบข้อมูลด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์เรื่องเดียวกันแต่ต่างเวลากัน

1.2 แหล่งสถานที่หมายถึงถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ตรวจสอบข้อมูลด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์เรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่กัน

1.3 แหล่งบุคคลหมายถึงถ้าบุคคลให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรงจากวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้ผลิตสินค้า

2. การตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์การสังเกตและการศึกษาเอกสารประกอบด้วยผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์การสังเกตมาพิจารณาร่วมกันเพื่อประเมินผลและพิจารณาถึงน้ำหนักของความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่จะนำไปใช้ว่ามีมากน้อยอย่างไร

3. ส่วนแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยจะดำเนินการออกเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างหรือในบางกรณีอาจต้องใช้วิธีสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญโดยการใช้เครื่องมือบันทึกเสียงบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำมาถอดเทปสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ(Verbatim)และนำมาพิมพ์เป็นบทสัมภาษณ์ (Transcript) ด้วยการพิมพ์รูปแบบตามที่นักวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ปฏิบัติ และในบทสัมภาษณ์ประกอบด้วยรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยชื่อนามสกุลตำแหน่งหน้าที่วันเดือนปีที่สัมภาษณ์และบทสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์มาตรวจสอบกับข้อมูลดิบที่ได้จากเครื่องบันทึกเสียงด้วยการอ่านควบคู่กันไปก่อนนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มานั้นไปวิเคราะห์ข้อมูลจนถึงขั้นตอนการสรุปผลการวิเคราะห์ผลจึงตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบทุกข้อผู้วิจัยใช้วิธีการนี้ทุกครั้งที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกราย สรุปการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลว่าเหมาะสมกับในแบบสัมภาษณ์รายละเอียดดังนี้

สรุปการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับในแบบสัมภาษณ์ ดังจะแสดงในตารางที่
ตาราง 3.1 แสดง สรุปการใช้วิธีทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล	ลักษณะการวิเคราะห์ ข้อมูล	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป - เพศ - อายุ - สถานภาพ - ประสบการณ์ทำงาน - ระดับการศึกษา	การสอบรายการ (Check List)	ความถี่สรุปเป็นร้อยละ
ตอนที่ 2 คุณลักษณะเฉพาะ - ประวัติชุมชน - ลักษณะทั่วไปของชุมชน - ลักษณะประชากร - ลักษณะทางเศรษฐกิจ - ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรม - ลักษณะสภาพแวดล้อม	การสัมภาษณ์ปลายเปิด (Opened)	สรุปความและเรียบเรียงข้อความ
ตอนที่ 3. กระบวนการผลิต และสภาพปัญหา - ขั้นตอนการผลิต - สภาพปัญหาของกระบวนการผลิต - สภาพปัญหาทั่วไป - วัสดุอุปกรณ์ - เครื่องมือ	การสัมภาษณ์ปลายเปิด (Opened)	สรุปความและเรียบเรียงข้อความ

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าสถิติจากข้อมูลดังนี้ ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยใช้ข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับดังนี้

กำหนดค่าระดับของสภาพการบริหารจัดการสินค้าOTOPและการแปลความหมายข้อมูลจากค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert Scales) และรวิวรรณ (2542) ดังนี้ดังนี้

5	หมายถึง	บรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์มีความเหมาะสม	มากที่สุด
4	หมายถึง	บรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์มีความเหมาะสม	มาก
3	หมายถึง	บรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์มีความเหมาะสม	ปานกลาง
2	หมายถึง	บรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์มีความเหมาะสม	น้อย
1	หมายถึง	บรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์มีความเหมาะสม	น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนค่าเฉลี่ย

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยโดยผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์นำมาเป็นแนวทางในการเชิญผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มย่อย แล้วนำเสนอในที่ประชุมหลังจากนั้นได้สรุปผลจากการประชุมเป็นรายประเด็น

3.6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการประชุมกลุ่มย่อยโดยการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการออกแบบและสร้างตัวอย่างแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า OTOP ในจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อยด้วยการนำเสนอให้กับตัวแทนกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP และผู้ผลิตรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนผู้ร่วมประชุม 5 ท่าน ซึ่งมีการประเมินความเหมาะสมของบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลแบบประมาณค่า (Rating Scale) เป็นค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	แปลความ
4.21 – 5.00	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีที่สุด
3.41 – 4.20	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี
2.61 – 3.40	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กำหนดค่าระดับของสภาพการบริหารจัดการสินค้าOTOPและการแปลความหมายข้อมูลจากค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scales) และรวิวรรณ (2542) ดังนี้ดังนี้

5	หมายถึง	ความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	ความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	ความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	ความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ความเหมาะสมน้อยที่สุด